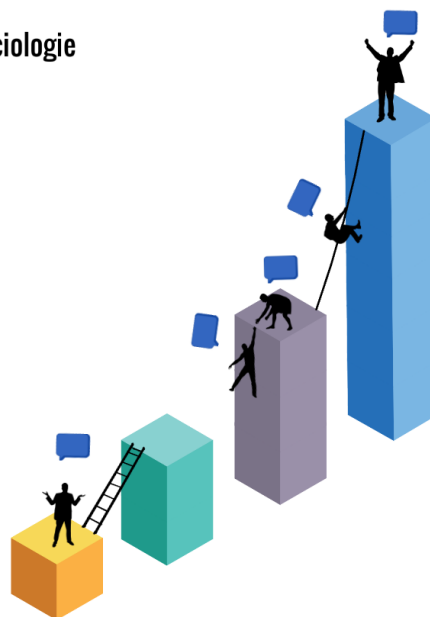

3. Hudební sociologie

Mgr. Ondřej Musil, Ph.D.

x Sociologie hudby?

Hudební sociologie

- zkoumá spol. aspekty hudební kultury, vzájemné vztahy mezi hudbou a společností/jednotlivcem

- samostatně od 20. stol. (dříve součástí obecné soc., filozofie, muzikologie, etnomuzikologie, ...)

- významné osobnosti (nejen hud.soc.):

Max Weber, Theodor W. Adorno, Otakar Hostinský, Otakar Zich, Zdeněk Nejedlý, Vladimír Karbusický

+ další osobnosti h. estetiky, psychologie a muzikologie

Výstupy
a
cíle

Výzkumné
oblasti

Cílová
skupina

Výzkumné oblasti

- funkce hudby
- hudební instituce
- hudební folklor
- soc. struktura a chování publika
- hudební vkus, preference, axiologie
- společenské a kulturní akce
- mezižánrové "problémy"
- struktura hudební kultury
- hudba a masová komunikace

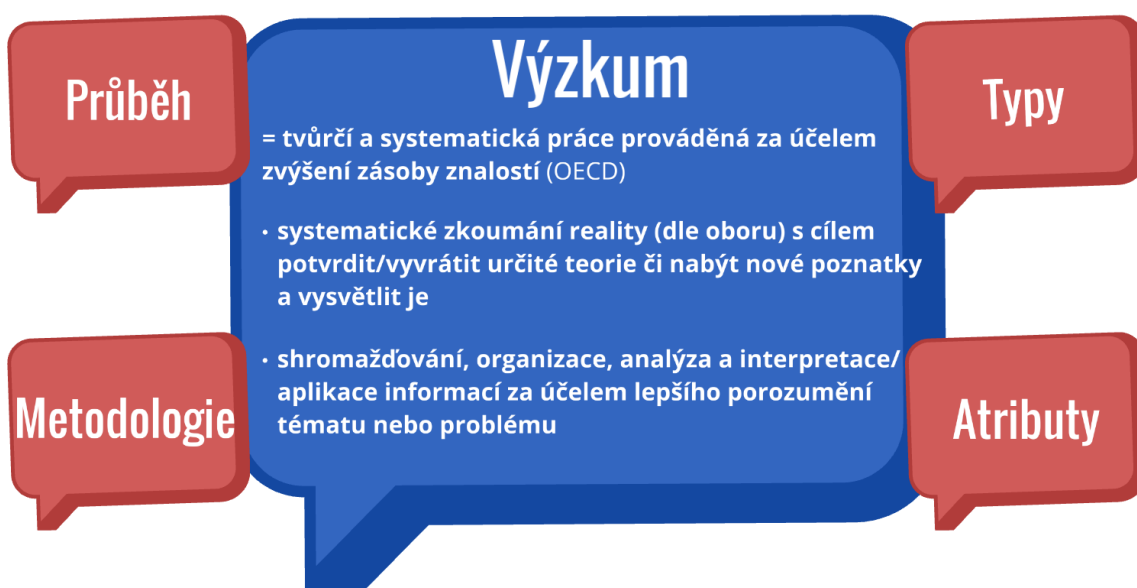
časté přesahy s jinými hudebně zaměřenými disciplínami

Cílová skupina

- pozornost věnována zejména percepční sféře (= posluchačům)
- různé typologie posluchačů:
 - a. expertní p. / dobří p. / vzdělaní konzumenti / emocionální p.
 - b. aktivní / poloaktivní / pasivní
 - c. ...

Výstupy a cíle

- vysvětlení vztahů mezi proměнами společnosti a hudební kultury
- synchronní a diachronní studium h.-sociolog. fenoménů
- sběr terénních a analytických dat pro základní i aplikovaný výzkum, pro účely statistiky, aktualizace informací a použití v praxi

Typy výzkumu

Základní:

- získávání nových informací/dat/vědomostí o základních principech jevů nebo skutečností, které není primárně zaměřeno na využití v praxi

Aplikovaný:

- experimentální či teoretické získávání nových poznatků jednoznačně zaměřených na specifické, konkrétní předem stanovené cíle využití v praxi
- někdy v návaznosti na základní výzkum

Typy výzkumu

Teoretický:

- pracuje pouze s teoretickými metodami (analýza, syntéza, indukce, dedukce); na zkoumané jevy nahlíží (v základu) pouze teoreticky

Empirický:

- získává a ověřuje své poznatky přímo v praxi, pracuje s konkrétními daty (pozorování, experiment)

(Výzkumná strategie / výzkumný plán / ...)

Typy výzkumu

Kvalitativní:

- hloubkové zkoumání jevu
- menší výzkumný vzorek
- nepoužívá statistické metody
- tvorba teorií (i ověřování!)
- INDUKCE

Kvantitativní:

- hromadný sběr dat
- založené na měření
- zevšeobecňuje výsledky
- ověřování teorií (i tvorba!)
- DEDUKCE

+ smíšený typ!

Další
typy

Další typy výzkumu

(výběr)

Heuristický:

- předběžně či spekulativně/experimentálně vymezený postup usměrňující další bádání, volbu správné metody ("pokus - omyl")

Naturalistický:

- probíhá v přirozeně se vyskytujícím prostředí, zkoumá svět, "jaký je", nemanipuluje s předmětem zkoumání

Strukturovaný vs. rozvíjející se:

- rozdíl v míře strukturovanosti a plánování

Intenzivní vs. extenzivní

- rozdíl v počtu respondentů a hloubce zkoumaného problému

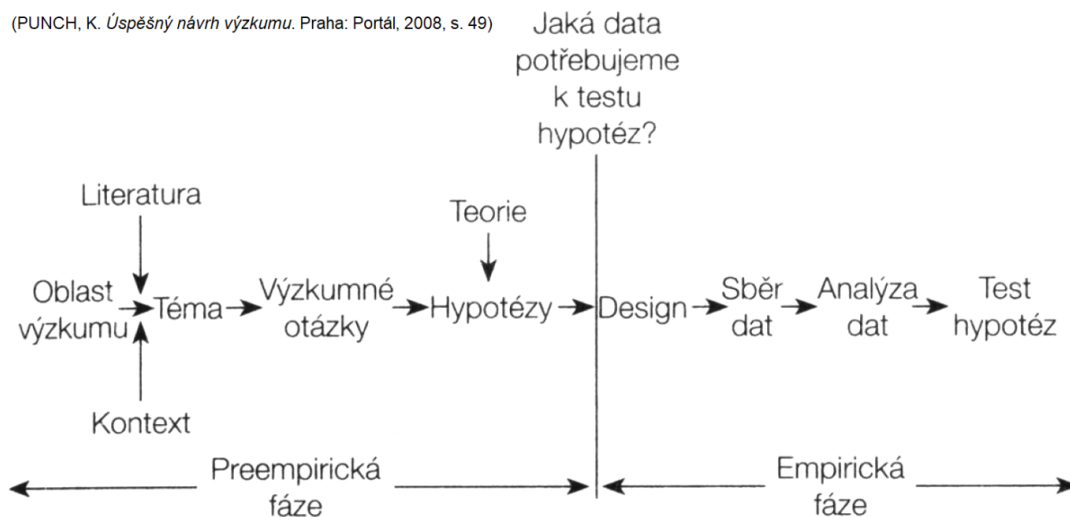
obecně výzkum;
specificky spíše
metoda/strategie
než typ výzkumu

Vytvoření projektu/návrhu (granty, závěrečné práce, disertace, ...)

Průběh výzkumu

1. Téma → "výzkumný problém"
2. Stanovení výzkumného souboru/vzorku
3. Formulace výzkumných otázek/hypotéz
4. Rešerše literatury
5. Volba strategie, metod a nástrojů
6. Předvýzkum (pilotáž)
7. Sběr dat
8. Zpracování dat
9. Interpretace výsledků
(+ vyhodnocení hypotéz)

(PUNCH, K. *Úspěšný návrh výzkumu*. Praha: Portál, 2008, s. 49)

Obr. 3.1 Zjednodušený model výzkumu (s hypotézami).

- výzkumná oblast,
- výzkumné téma,
- obecné výzkumné otázky,
- specifické výzkumné otázky,
- otázky při sběru dat.

(PUNCH, K. *Úspěšný návrh výzkumu*. Praha: Portál, 2008, s. 37)

Metody hud. výzkumu

OBECNÉ:

- pozorování
- dotazníkové šetření
- rozhovor (interview)
- experiment
- testování
- případové studie
- sémantický diferenciál

SPECIFICKÉ:

- zvukový dotazník (CAWI, dříve "fonotest")
- hudební analýza (formální, sémiotická, ...)

Atributy výzkumu

Reliabilita

- zajištění výzkumu, aby neselhal v procesu zkoumání a byl schopen „změřit“ ty jevy, které očekáváme

Validita

- schopnost výzkumného nástroje měřit skutečně to, k čemu je určen, tzn. záruka platnosti výsledků

Reprezentativnost (kvantitativní v.)

- použití dostatečně velkého (náhodně vybraného) vzorku pro možnost zobecnění výsledků

+ Objektivita

+ Přenositelnost
/ zobecnitelnost
(kvalitativní v.)

← Vnitřní validita

← Vnější validita

RIV

- česká databáze výsledků publikační aktivity v rámci Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací (IS VaVal)
- povinné vykazování činnosti akademických pracovníků (vázáno na vědecké i ekonomické faktory)

RUV

- obdoba RIV pro umělecké obory (nenahrazuje RIV, pouze jej doplňuje!)

Aktuální trendy vědy a výzkumu

- **časopisecké studie > publikace**
- **RIV** (Rejstřík informací o výsledcích)
- **RUV** (Registr uměleckých výstupů)
- **Mezinárodní databáze** (Web of Science, Scopus, Google Scholar, Research Catalogue - výhradně pro umělecký výzkum, ...)
- **Vědecké identifikátory** (ResearcherID, ORCID, Scopus Author ID)
 - unikátní osobní čísla/kódy pro snazší identifikaci vědkyň a vědců a rychlejší dohledání jejich publikačních výsledků
- **Open Access** (Open Science)
 - okamžitý, dlouhodobě dostupný a bezplatný (?) on-line přístup k vědeckým výsledkům

Web of Science ResearcherID:
AAX-6609-2021

58191907300

ORCID
<https://orcid.org/0000-0002-8148-825X>

Tři cesty otevřeného publikování:

- **zlatá**
(autor/instituce platí licenci OA)
- **platinová / diamantová / non-commercial**
(volná licence OA placená vydavatelem)
- **zelená**
(OA zajištěn odkazem na externí, např. univerzitní, databázi)

Search for your institution

Masaryk University

Access through your institution

Czech Republic - eduID.cz

Příklady (hud.-soc.) výzkumu

- Výzkumy hudebních preferencí (2012-2014)
- Postoje vysokoškolských studentů ČR k hudbě v období postmoderny (2016)
- Využívání multimédií v hudební výchově na ZŠ a SŠ – stav v roce 2017
- Současné trendy hudebně teoretické výuky v základních uměleckých školách České republiky (2018)
- Lidová píseň v hudební výchově na základních a středních školách v ČR (2019)
- Postoje učitelů hudební výchovy na ZŠ a SŠ v České republice k lidové hudbě I/II (2020-2021)

<https://khv.ped.muni.cz/veda-a-vyzkum>

- Publikace a sborníky
- Granty a projekty

Lidová píseň v hudební výchově na základních a středních školách v České republice

Judita Kučerová a kolektiv

